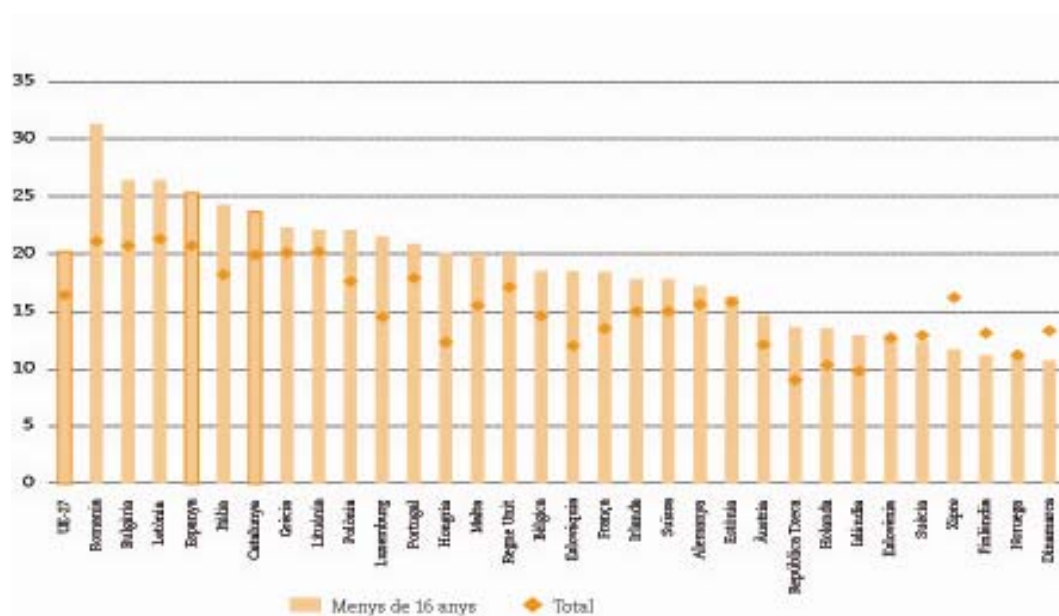

LA POBRESA INFANTIL A CATALUNYA

Els infants, la població més vulnerable en l'actual context de crisi econòmica

- L'any 2010, d'acord amb les darreres dades disponibles, el **risc de pobresa** a Catalunya afecta un 23,7% dels infants menors de 16 anys, quasi un de cada quatre, al voltant de 285.000 infants.
- La taxa de risc de pobresa entre la població infantil (23,7%) és significativament més elevada que entre la població adulta (19,9%). Aquesta circumstància, que és comuna a la majoria de països desenvolupats, denota que la infància és un col·lectiu de vulnerabilitat.
- El risc de pobresa és especialment prevalent entre les famílies nombroses (47,5%) i entre les famílies monoparentals (46,6%), pràcticament una de cada dues. Les dades demostren que els **col·lectius més afectats per les situacions de pobresa infantil** són: els infants adolescents, amb un risc de privació que és el més alt de tota la població catalana per grups d'edat; les famílies nombroses, amb increments progressius per cada infant de més; els infants en llars monoparentals, sobretot en els casos en què s'afegeix la càrrega econòmica de dos fills o més, i finalment, els infants amb progenitors aturats o inactius. Els infants de progenitors joves i els infants amb progenitors separats o divorciats també presenten una prevalença de la pobresa per sobre de la mitjana.
- La infància representa el col·lectiu d'edat més severament afectat per la crisi econòmica. Respecte de l'any 2008, la taxa de risc de pobresa infantil ha passat del 17,6% al 23,7%, amb un creixement del 33%. En aquests anys, doncs, el risc de pobresa s'ha incrementat en més de 70.000 infants.
- L'anàlisi comparada posa de manifest que, l'any 2010, Catalunya se situa en una posició força capdavantera pel que fa a la prevalença de la pobresa infantil, juntament amb els països de l'Europa de l'Est i del sud, amb Itàlia, Espanya i Grècia. Al conjunt de la Unió Europea, la taxa de risc de pobresa infantil se situa en un 20,2%, més de tres punts per sota (vegeu el gràfic 1).

Gràfic 1. Taxa de risc de pobresa infantil i total per països europeus (2010)

Font: elaboració a partir de dades d'Idescat i Eurostat sobre l'Enquesta de condicions de Vida.

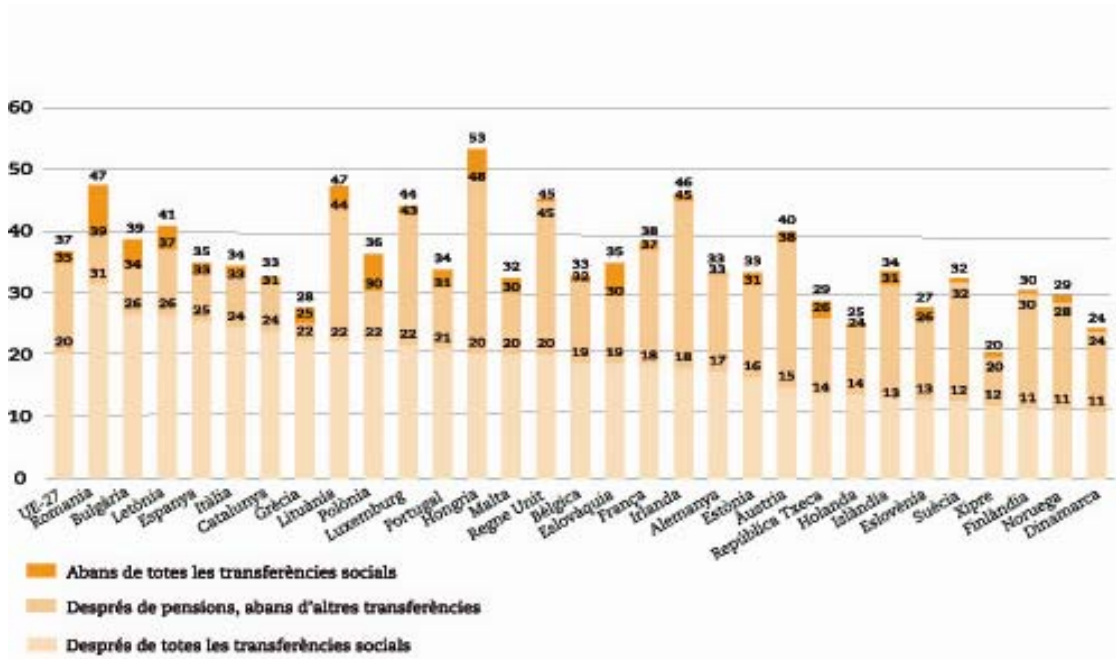
Algunes dades relacionades amb la pobresa infantil

- El 58,2% de les llars catalanes té dificultat per arribar a finals de mes.
- El 12,9% de les llars catalanes amb infants no té cap adult que treballi, i només el 35,7% de la població aturada percep la prestació d'atur.
- 28.000 infants (2%) tenen progenitors perceptors de la renda mínima d'inserció.
- El 9,7% dels infants de 3 a 14 anys amb un nivell socioeconòmic baix no esmorza abans de sortir de casa, el doble que la mitjana catalana (5%).
- El 6% d'infants menors de 15 anys (61.000) viu en habitatges sobreocupats, i el 9,2% (98.000) viu en edificis que es troben en un estat deficient, dolent o ruïnós.
- El 42,6% de l'alumnat de 15 anys amb un nivell socioeconòmic baix presenta un nivell baix de competència en matemàtiques a les proves PISA, quan la mitjana catalana se situa en el 24,2%.
- Només el 6,6% dels infants de 3 a 14 anys amb un nivell socioeconòmic baix participa en activitats extraescolars no esportives, més de sis vegades menys que la mitjana catalana (39,1%).
- El 21,8% de l'alumnat de 4t d'ESO no es gradua, i el 19% de joves de 17 anys ja no està escolaritzat.
- El 16,5% dels joves de 16 a 19 anys ni estudia ni treballa, i només el 2,2% dels joves aturats d'aquesta edat percep una prestació d'atur.

Polítiques d'infància, amb dèficits d'inversió

- Catalunya s'ubica entre els països amb nivells més baixos de **despesa en protecció social**, amb un 17,8% del PIB, més de quatre punts per sota de la mitjana estatal (22,7%) i més de vuit punts percentuals per sota de la mitjana europea (26,4%). En general, com succeeix amb Catalunya, els països que menys inverteixen en protecció social són els que presenten més pobresa infantil.
- La despesa en protecció social a Catalunya presenta nivells baixos d'eficàcia. Mentre que la despesa en protecció social permet reduir, en el cas de la Unió Europea, el 45% de la pobresa infantil, que passa d'una taxa del 37% abans de les transferències socials a una del 20% després de les transferències socials, a Catalunya la reducció de la pobresa infantil per efecte de la despesa en protecció social és només del 27%, que passa del 33% al 24%. L'any 2010 només Grècia tenia un sistema de protecció social menys eficaç pel que fa a la reducció de la pobresa infantil. En general, els països europeus amb una taxa de pobresa infantil més elevada tendeixen a tenir sistemes de protecció social menys eficaços (vegeu el gràfic 2).

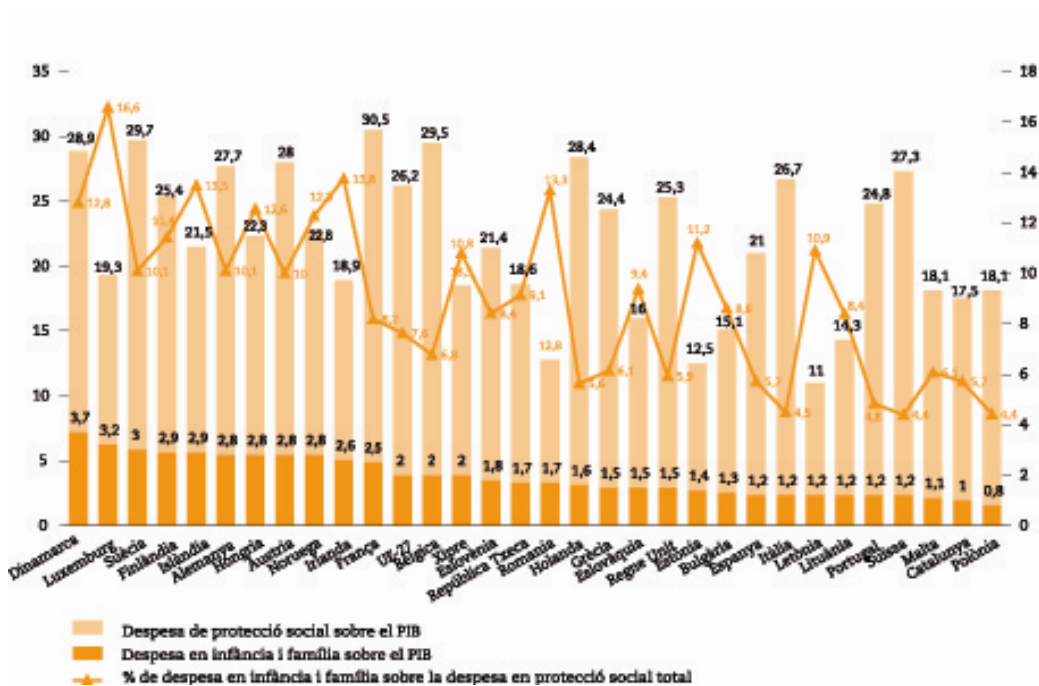
Gràfic 2. Pobresa infantil abans i després de transferències de protecció social per països europeus (2010)

Font: elaboració a partir de dades d'Eurostat i Idescat.

- A Catalunya els poders públics només destinen l'1,0% del PIB a polítiques de protecció social adreçades a infància i família, segons dades del 2007, despesa sensiblement inferior a la del conjunt de l'Estat espanyol, que és de l'1,2%, i notablement inferior a la del conjunt de la Unió Europea, que és del 2,0%. Catalunya, que ja presenta nivells baixos de despesa global en protecció social, també fa un esforç financer baix en la protecció social adreçada a infància i família. Catalunya, només per davant de Polònia, és un dels països amb una despesa en infància i família sobre el PIB més baixa. (vegeu el gràfic 3).

Gràfic 3. Despesa en protecció social sobre el PIB per països europeus (2007)

Font: elaboració pròpia a partir de dades d'Eurostat i Idescat.

Necessitat d'impulsar les actuacions de prevenció social i de suport a les famílies davant de situacions de pobresa infantil

Dèficits de desplegament normatiu del dret a un nivell de vida adequat

- El marc jurídic vigent a Catalunya recull la lluita contra les situacions de pobresa entre els objectius d'actuació dels poders públics. En l'Estatut, es configura com un dret específica accedir a un nivell de renda que els

asseguri una vida digna. Tanmateix, i malgrat aquest reconeixement formal, resta pendent un desplegament normatiu en sentit global i general que permeti, en el cas dels infants, fer efectiu el dret a un nivell de vida adequat, reconegut per la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant.

Dèficits en la planificació de plans específics per combatre la pobresa infantil

- La manca de plans integrals que abordin plenament i de manera específica el fenomen de la pobresa infantil a Catalunya pot generar alguns dèficits relacionats amb la prioritització política, amb la concreció d'estratègies, amb la comprensivitat de les polítiques, amb el seu impacte i amb l'aproximació al fenomen.
- Pel que fa als plans integrals desenvolupats en els darrers temps a Catalunya, uns es focalitzen en la inclusió social, però no ho fan en relació amb la infància (encara que incorporin la perspectiva del cicle de vida), com passa amb el Pla d'acció per a la inclusió i la cohesió social de Catalunya 2010-2013, i d'altres se centren en la infància, però no ho fan de manera específica en la infància en situació de pobresa (encara que l'equitat sigui un dels seus principis rectors), com succeeix amb el Pla d'atenció integral a la infància i l'adolescència de Catalunya 2010-2013. Un exemple d'aquesta manca de confluència són els pactes que està desenvolupant l'actual Govern de la Generalitat de Catalunya en aquesta legislatura, el Pacte nacional per a la inclusió social i l'eradicació de la pobresa (àmbit de la inclusió social) i el Pacte per a la infància (àmbit de la infància).

Dèficits de recursos per als serveis socials bàsics

- El sistema de serveis socials presenta diverses febleses, com ara la manca de serveis preventius i, sobretot, de serveis adreçats a la família. Hi ha nombrosos territoris amb recursos escassos de caràcter preventiu i d'intervenció socioeducativa adreçats als infants i a les famílies.
- Les dificultats amb què es troben els serveis socials d'atenció primària, especialment quant a la disponibilitat de recursos, provoca que infants de famílies en situació de precarietat econòmica siguin derivats al sistema de protecció de la infància per presumpte desemparament, quan la precarietat econòmica de la família podria ser atesa pels serveis socials d'atenció primària en un context de més despesa pública.
- Tot i l'esforç fet per l'Administració pública, els recursos del sistema de protecció de la infància encara són insuficients per atendre la infància

desemparada amb garanties de qualitat. Les mancances afecten les places en centres, els recursos humans de diferents equips, les condicions de treball d'alguns professionals o la freqüència i la qualitat d'accés dels infants a diversos serveis.

Insuficient oferta d'habitatges d'inserció i necessitat de respostes als processos de desnonament

- En l'àmbit de les polítiques d'habitatge, alguns dels dèficits tenen a veure amb: la insuficient provisió d'habitatges amb lloguer social i també, i molt especialment, d'habitatges d'inserció i allotjaments d'acollida; la manca de reconeixement de la tinença de fills a càrrec com a criteri de prioritat clau a l'hora d'ordenar l'accés de les persones en situació de pobresa a les polítiques d'habitatge protegit i d'habitatge social; la necessitat d'una col·laboració més estreta i coordinada entre els serveis socials locals i els serveis d'habitatge dels mateixos ajuntaments, de la Generalitat de Catalunya o d'entitats privades que gestionen habitatges d'inclusió social, especialment quan hi ha una situació urgent que cal atendre; la lentitud en l'adjudicació i l'ocupació efectiva dels habitatges, que provoca que es produeixin situacions d'infraocupació del parc d'habitatge públic, i l'existència de requisits per accedir a la xarxa d'habitatges destinats a lloguer social, que són massa restrictius.
- Més enllà de l'habitatge social, cal fer referència a altres polítiques destinades a donar suport a les famílies que tenen dificultats per fer front als costos d'hipoteques o de manteniment de l'habitatge, i que són víctimes d'execucions hipotecàries per part de les entitats financeres per impagament del crèdit o del préstec, sense haver acabat de saldar part del deute. Per evitar aquestes situacions, l'Administració ha incorporat alguna mesura de suport a la dació en pagament, per exemple, amb la incorporació d'ajuts en els tràmits, que alleugereixen la pressió fiscal mitjançant bonificacions. El Síndic, però, considera que la dació en pagament no és la solució més idònia perquè fa que el deutor perdi l'ús de l'habitatge on té constituïda la seva residència habitual, fet que genera moltes situacions d'exclusió social, i suggereix que es promoguin fórmules per facilitar el redreçament dels deutes hipotecaris.
- Alguns dels dèficits identificats en el marc de l'actuació d'aquesta institució sobre el redreçament d'aquests deutes tenen a veure amb el tractament fiscal d'aquestes operacions, vigent actualment, en determinats acords, que grava no tan sols les entitats financeres, sinó també els deutors que els subscriguin; i també el caràcter voluntari d'aquests acords, que no impedeix que hi hagi entitats financeres no disposades a col·laborar ni a arribar a un acord.

Necessitats d'oferta formativa per combatre l'abandonament educatiu prematur

- L'accés dels infants a l'educació infantil de primer cicle redueix l'efecte de determinades situacions de precarietat socioeconòmica i socioeducativa, com ara la de pobresa, en tant que recurs bàsic de desenvolupament integral dels infants. És un àmbit educatiu estratègic per a la prevenció i la compensació de les desigualtats socials entre els infants. Amb tot, l'educació infantil de primer cicle continua presentant desigualtats importants d'accés segons la situació socioeconòmica de les famílies, i la reducció de l'aportació que fa el Departament d'Ensenyament per al sosteniment de places públiques de llars d'infants de titularitat municipal ha fet augmentar les quotes i, conseqüentment, també les desigualtats d'accés.
- Tot i l'increment de places de **formació professional** en els darrers anys, continua existint un dèficit d'oferta en formació professional inicial en el conjunt del sistema educatiu. La formació professional representa un sector educatiu estratègic a l'hora de combatre l'abandonament escolar prematur i els efectes de la pobresa en l'accés als ensenyaments postobligatoris. Tot i així, Catalunya presenta una de les ràtios d'alumnat de formació professional per alumnat en ensenyaments obligatoris més baixes de la Unió Europea.
- Tot i l'esforç notable fet pel Departament d'Ensenyament per ampliar la provisió de places de programes de qualificació professional inicial (PQPI), l'oferta actual de places, properes a les 7.500 a Catalunya, són insuficients per atendre les necessitats relacionades amb la no-graduació en ESO. La taxa d'accés a aquests recursos educatius a Catalunya, a més, és sensiblement inferior a la del conjunt de l'Estat espanyol. Per situar-se a la mitjana del conjunt de l'Estat espanyol, Catalunya hauria de disposar actualment de més d'11.000 alumnes matriculats als PQPI.
- Cal destacar la preocupació del Departament d'Ensenyament en la promoció de programes i acords per incidir en el fracàs escolar, fortament marcat, també, per desigualtats socioeconòmiques. L'any 2011 el Govern va aprovar l'Acord marc per lluitar contra el fracàs escolar, que defineix les línies d'acció en aquest àmbit per afrontar el problema en els propers anys.
- En l'àmbit de la millora de l'èxit escolar, convé fer una menció especial del paper que fa el territori a l'hora de proveir recursos d'acompanyament a l'escolaritat. En aquest sentit, cal destacar les desigualtats territorials existents quant al desplegament de mesures d'acompanyament a l'escolaritat (tallers d'estudi assistit, programes de transició escola treball, els programes de suport a les famílies, etc.

Dèficits en la provisió de serveis de promoció de la salut infantil i juvenil

- Les situacions de precarietat econòmica són un condicionant de l'ús dels serveis mèdics especialitzats no coberts per la cartera de serveis del Sistema Nacional de Salut. En el cas de l'atenció odontològica, el servei públic és limitat i deixa alguns problemes dentals sense cobrir. Determinats grups poblacionals amb dificultats socioeconòmiques poden veure no cobertes les seves necessitats d'atenció bucodental. Aquest fet és especialment greu en el cas dels infants.
- En matèria de farmàcia gratuïta, la manca de cobertura del cost total dels medicaments pot afectar la salut dels infants que es trobin en una situació precària, les famílies dels quals no puguin sufragar la part del cost que els correspongui
- L'actual xarxa pública de salut mental infantil i juvenil introdueixen desigualtats clares, tant en l'accés com en la permanència dins la xarxa, per als infants procedents de famílies socialment desfavorides, que, arran de les seves limitacions econòmiques, depenen del sector públic per accedir a un tractament. Són destacables, en aquest sentit, els problemes de saturació dels centres de salut mental infantils juvenils (CSMIJ) i, en conseqüència, els dèficits d'intensitat del tractament, la manca de recursos públics específics en salut mental per a adolescents i la manca de dotació econòmica suficient dels programes específics de salut mental per a infants i adolescents, entre d'altres.
- Els dèficits de provisió de **serveis d'atenció precoç** també introdueixen desigualtats per a les famílies que presenten una manca de recursos personals i econòmics i que depenen de la provisió pública de serveis sanitaris per atendre les seves necessitats de salut. Destaquen, en aquest cas, alguns dèficits per manca de freqüència i d'especialització del tractament que reben alguns infants, problemes en els serveis de continuïtat quan cessa l'atenció per part del CDIAP, i els dèficits de coordinació entre CDIAP i CSMIJ quan és necessària.
- El poc desenvolupament global de les mesures previstes en l'àmbit de salut mental infantil i juvenil en el Pla de salut mental fa que els dèficits i problemes existents a la xarxa no es resolguin. Queden pendents de desenvolupar els recursos específics per a adolescents i les unitats funcionals que integren CDIAP i CSMIJ juntament amb altres professionals per donar respostes integrades en l'atenció dels infants i adolescents amb problemes de salut mental, previstes en el Pla de salut mental.

Desigualtats socials en la participació en el lleure educatiu

- L'accés a les activitats de lleure educatiu continua essent un dels àmbits socials que presenta més desigualtats amb relació a l'accés dels infants

socialment menys afavorits a les activitats existents, i també un dels àmbits més determinants per a la prevenció social i menys protegits alhora pels poders públics.

- Malgrat els esforços i les actuacions dutes a terme per les administracions públiques en els darrers temps, cal dir que aquest ha estat un dels àmbits més negativament afectats per les mesures de contenció de la despesa i del dèficit públic vigents en el context actual de crisi econòmica, amb la supressió o la reducció d'algunes de les inversions realitzades.

Febleses de les prestacions econòmiques adreçades a la infància

- Els baixos nivells comparats de despesa pública social al nostre país fan que les polítiques de prestacions econòmiques destinades a combatre la pobresa en general, i la pobresa infantil en particular, siguin limitades, no només en el desplegament sinó també en l'impacte que assoleixen.
- El model català de transferències econòmiques presenta debilitats en la dotació de recursos financers i també en la focalització d'aquests en la població infantil. Les polítiques de transferències econòmiques associades a la reducció de la pobresa infantil a Catalunya no necessàriament identifiquen l'infant com a subjecte amb dret a percebre la prestació. Aquest "biaix adult" i els baixos nivells de cobertura, d'extensivitat i d'intensitat de bona part de les prestacions econòmiques fan que el seu impacte sobre la reducció de la pobresa infantil sigui feble. De fet, a Catalunya, la gran majoria de les prestacions tenen un impacte molt reduït sobre la taxa de pobresa, especialment entre la població infantil. Paradoxalment, les dues úniques prestacions que aconsegueixen reduir la pobresa infantil en més d'un punt percentual són les prestacions d'atur i les prestacions de jubilació. Les polítiques d'ajuda a la família, en canvi, redueixen de manera escassa el risc de pobresa infantil.

Consideració de la pobresa com a risc social

- L'ordenament jurídic associa la pobresa a una situació de risc social i, per tant, de necessitat de suport per part dels poders públics, també en matèria de prestacions econòmiques. A la pràctica, però, aquesta consideració de **la pobresa com a risc social** no sempre es produeix. És relativament freqüent, per exemple, que els serveis socials, quan valoren famílies amb infants per a l'accés a determinades prestacions, condicionin la consideració de risc a un mal exercici de la responsabilitat parental dels progenitors, més properes a situacions de desemparament que de privació material, i excloguin d'aquesta responsabilitat la privació material provocada per causes externes a la mateixa família, com ara

l'absència d'ingressos familiars ocasionada per la pèrdua de feina en un context de crisi econòmica com l'actual. Aquest fet condiciona l'accés de molts infants en situació de pobresa a determinades prestacions, com ara als ajuts de menjador no obligatori o als ajuts d'urgència social.

- La manca de consideració de la pobresa com a situació de risc també es fa present en el disseny dels criteris de determinades prestacions econòmiques que tenen per finalitat primordial combatre situacions d'exclusió social. Per exemple, la nova prestació econòmica de dret subjectiu per a menors d'edat en situació de risc, regulada per la Llei 14/2010, està condicionada a la formalització del compromís socioeducatiu corresponent per part dels serveis socials especialitzats d'atenció als infants i està adreçada a casos que s'aproximen més a una possible situació de desemparament, que no pas de risc en sentit ampli (o, altrament, que quan es parla de risc s'està fent referència específicament a risc de desemparament). Així mateix, la modificació dels requisits d'accés a la mateixa renda mínima d'inserció, prevista pel Decret 384/2011, de 30 d'agost, de desplegament de la Llei 10/1997, de 3 de juliol, de la renda mínima d'inserció, exclou de l'accés a la prestació econòmica les persones que només presentin una problemàtica laboral derivada de la manca o pèrdua de feina, que no acreditin una dificultat social o d'inserció laboral afegides i que no requereixin cap tipus d'intervenció social i continuada. L'existència de fills en situació de risc derivada de la manca d'ingressos econòmics familiars no és condició suficient o factor de discriminació positiva en l'accés a aquesta prestació.

Dret subjectiu i dret de concurrència

- Catalunya destina pocs recursos a prestacions econòmiques de dret subjectiu adreçades a la infància, si es compara amb la mitjana europea. La majoria de prestacions econòmiques estan subjectes al dret de concurrència, supeditades a disponibilitats pressupostàries, i no només a la situació de necessitat de la persona. Alhora, és significatiu que en els darrers temps hi hagi hagut prestacions que han passat a atorgar-se en funció de la disponibilitat pressupostària, quan abans es garantien per sota d'un determinat llindar de renda. Aquest és el cas, per exemple, de l'ajut per part, adopció, tutela o acolliment múltiple sotmès al nivell d'ingressos, però també de la renda mínima d'inserció, que passa a estar condicionada al context econòmic i a limitacions pressupostàries.

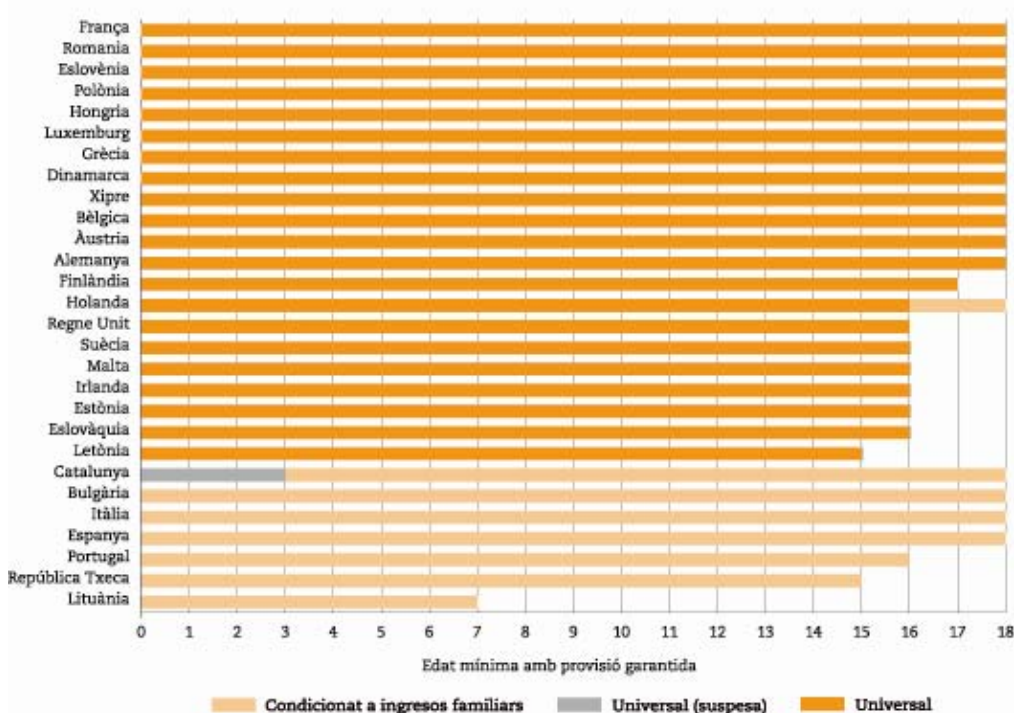
Extensivitat de les prestacions econòmiques

- Catalunya presenta una provisió de prestacions econòmiques de caràcter universal molt limitades i poc extensives al llarg de la trajectòria vital de l'infant, tot i tenir en compte que els països que han tingut més èxit en la reducció de la pobresa infantil són els que combinen una aproximació de transferències universals amb mesures focalitzades en col·lectius més

vulnerables. En el cas de Catalunya, l'única prestació que qualsevol infant tenia garantida era la d'infant a càrrec menor de tres anys que atorga la Generalitat, encara que aquest ajut actualment està suspès. La resta de prestacions estan subjectes a requisits relacionats amb el nivell d'ingressos familiars o altres criteris relacionats amb determinades condicions familiars o de salut.

- La majoria de països europeus té establertes prestacions per infant a càrrec universals i que abasten les diferents edats de l'infant (vegeu el gràfic 4).

Gràfic 4. Edat mínima amb provisió garantida de prestació econòmica per infant a càrrec per països de la Unió Europea-27 (2010)

Font: elaboració pròpia a partir de la Unió Europea, Mutual Information System on Social Protection (MISSOC).

Nota: La prestació universal en el cas de França és a partir del segon fill.

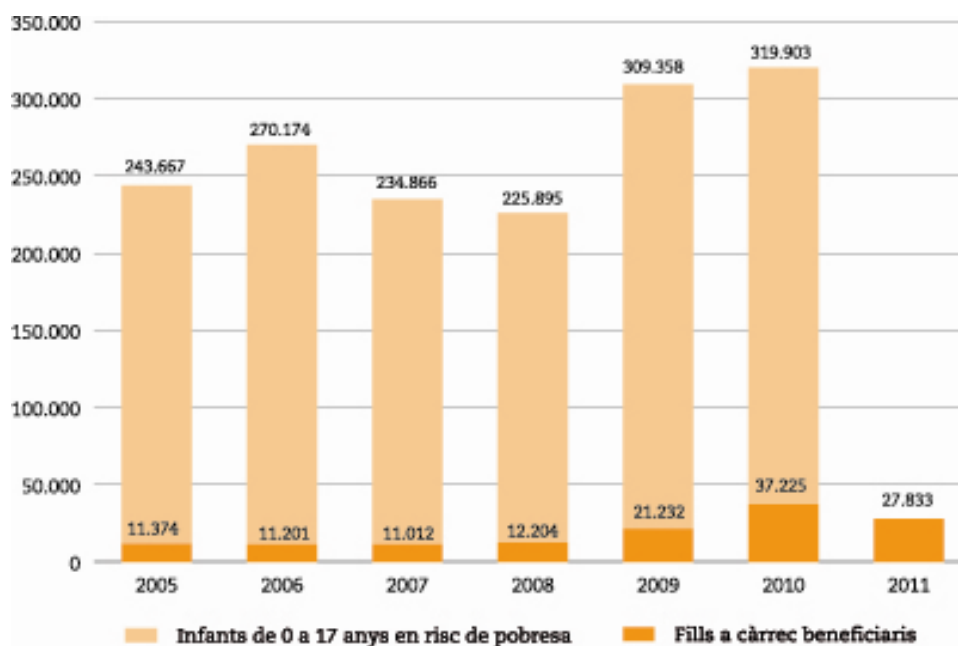
- Els infants amb progenitors que no tenen una situació de residència legal regularitzada a l'Estat espanyol queden permanentment exclosos de la majoria de prestacions econòmiques (llevat dels ajuts en matèria d'educació i dels ajuts d'urgència social).

Cobertura de les prestacions econòmiques

- Catalunya presenta un sistema de prestacions caracteritzat globalment per baixos nivells de cobertura com a conseqüència dels dèficits d'universalitat de les prestacions i les restriccions dels llindars d'elegibilitat establerts, a més de la despesa baixa.

- La major part de les prestacions econòmiques orientades a combatre la pobresa infantil presenten percentatges de cobertura inferiors a la proporció de població infantil que es troba en aquesta situació socioeconòmica. Per exemple, si s'analitza l'evolució del nombre de titulars, beneficiaris i fills a càrrec de la renda mínima d'inserció, i també els nivells de cobertura de la població que experimenta risc de pobresa, s'observa que, malgrat els increments experimentats en el nombre de titulars i beneficiaris durant el període 2005-2010, i també en els nivells de cobertura, l'any 2010 només l'11,6% dels infants en situació de pobresa relativa va ser beneficiari de la renda mínima d'inserció (amb algun dels progenitors titulars d'aquesta prestació) (vegeu el gràfic 5).

Gràfic 5. Evolució de la cobertura de la renda mínima d'inserció (2005-2011)

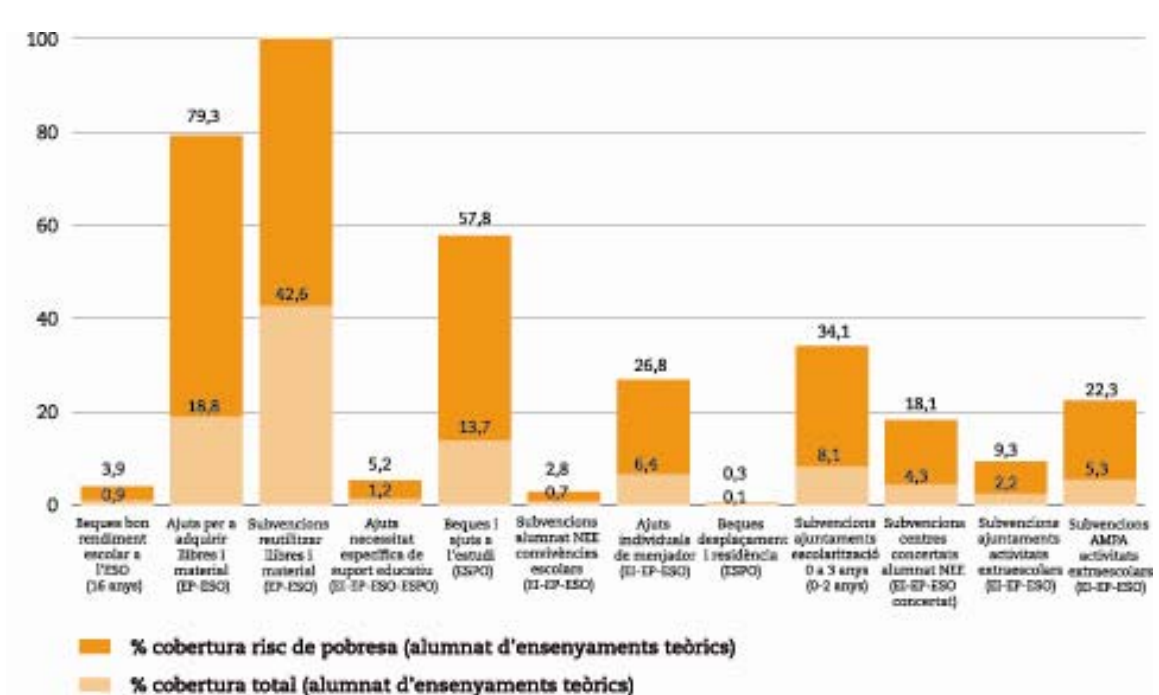
Font: elaboració a partir de dades del Departament de Benestar Social i Família i del Departament d'Economia i Empresa.

Nota: Les dades de 2011 són provisionals i corresponen al 31 de novembre de 2011.

- Pel que fa a les beques i els ajuts que atorga el Departament d'Ensenyament, els nivells de cobertura acostumen a abastar una petita part de la població infantil en risc de pobresa (vegeu el gràfic 6). Catalunya se situa entre les comunitats autònomes amb nivells de cobertura més baixos en matèria d'educació. Segons dades del curs 2008/2009, poc més de l'11% dels estudiants catalans no universitaris rep algun tipus d'ajut relacionat amb l'ensenyament, mentre que a Espanya aquest percentatge puja fins al 26%.

- En el cas de les beques de menjador escolar, per exemple, més del 70% dels alumnes en situació de risc de pobresa no podrien ser perceptors de beca en cas que volguessin fer ús del servei i la sol·licitessin. Aquest fet es produeix tenint en compte que les condicions establertes pels consells comarcals en la concessió d'ajuts per discriminar positivament determinades situacions econòmiques són molt heterogènies i realment restrictives.
- Malgrat que els nivells de cobertura sobre el conjunt de l'alumnat han tendit a augmentar de manera sostinguda fins al curs 2009/2010, els nivells de cobertura sobre l'alumnat en risc de pobresa han tendit a decréixer a partir del curs 2008/2009 en molts dels ajuts del Departament d'Ensenyament considerats, per l'efecte en part de l'augment del nombre d'alumnat en situació de pobresa relativa.

Gràfic 6. Cobertura de les beques i ajuts en matèria d'educació (2010-2011)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Ensenyament.

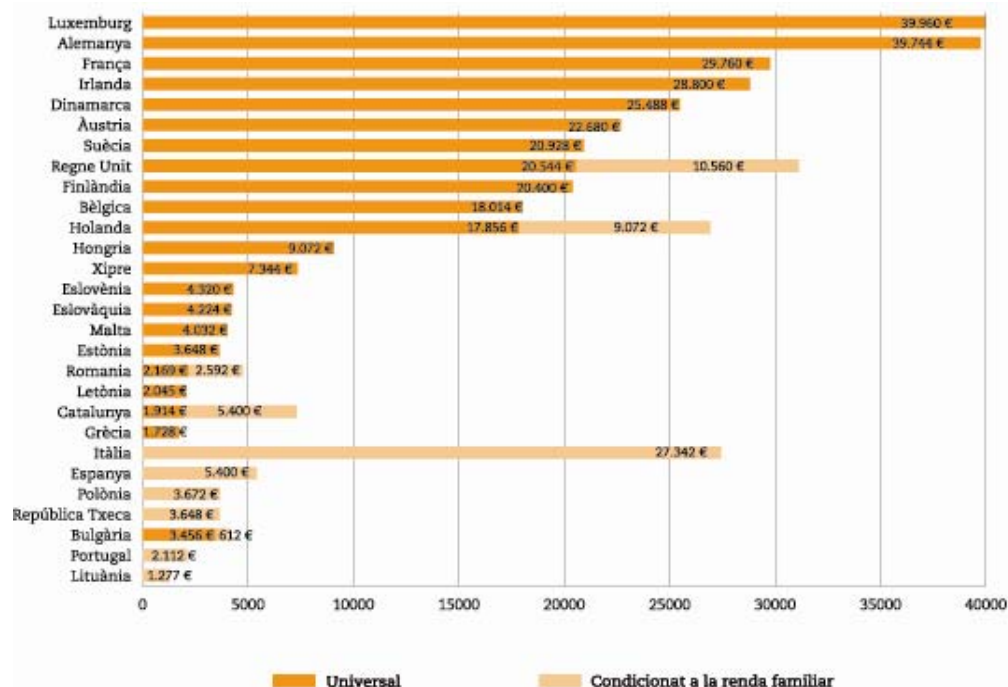
Llindars d'elegibilitat de les prestacions econòmiques

- Els llindars de renda són molt restrictius pel que fa als atorgaments de determinats ajuts amb dret de concurrència, circumstància que provoca que famílies amb ingressos significativament més baixos no tinguin accés a determinats ajuts.
- Els ingressos familiars que donen accés a la renda mínima d'inserció són inferiors a l'indicador de renda de suficiència de Catalunya. Això significa que, d'acord amb el que preveu la normativa, hi ha famílies que presenten ingressos insuficients per garantir la seva subsistència bàsica que no tenen dret a accedir a la renda mínima d'inserció.
- L'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC), que serveix per valorar la situació de necessitat per poder tenir dret o accés a les prestacions, se situa entre un 10% i un 40% per sota, segons la tipologia familiar, del llindar de risc de pobresa que estableix l'OCDE. Aquest fet pot comportar que, un cop establert com a llindar de renda en les prestacions, pot no ser prou comprensiu de les diferents situacions de pobresa, i deixar a fora del dret a percebre prestacions infants que pateixen una situació de privació material.

Intensitat de les prestacions econòmiques

- Catalunya, com passa amb la majoria de països del sud d'Europa i de l'Europa de l'Est, se situa entre els països amb intensitats més baixes de les seves prestacions de suport a la família (vegeu el gràfic 7). De fet, la prestació econòmica per infant a càrrec menor de tres anys atorgada per la Generalitat de Catalunya, de 638 euros anual, actualment suspesa, representava menys d'un 2% de la renda mitjana disponible d'una família amb fills o filles menors de tres anys. La migradesa de l'ajut i la baixa extensivitat entre la població infantil (només els menors de tres anys) feien que el seu impacte sobre la pobresa fos pràcticament nul (segons les simulacions realitzades a partir de l'Enquesta de condicions de vida 2005-2006, aquest ajut reduïa la pobresa 0,5 punts percentuals). En qualsevol cas, la suspensió de la prestació per infant a càrrec a partir de l'any 2011 encara ha reduït més aquesta intensitat.

Gràfic 7. Ingressos mínims garantits per infant al llarg de la seva trajectòria vital (0-18 anys) per prestacions econòmiques per infant a càrrec per països de la Unió Europea-27 (2010)

Font: elaboració pròpia a partir de la Unió Europea, Mutual Information System on Social Protection (MISSOC).

Nota: La prestació universal en el cas de França és a partir del segon fill.

- La renda mínima d'inserció, que s'atorga a les famílies que, entre altres circumstàncies, no tenen ingressos, preveu una quantia mensual situada per sota de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya (IRSC), que quantifica la renda necessària per poder cobrir les necessitats bàsiques. Els ajuts complementaris per fill a càrrec són realment baixos, de manera que no garanteixen que les necessitats bàsiques dels infants quedin cobertes adequadament (vegeu la taula 1).

Taula 1. Indicador de renda de suficiència econòmica i ingressos de la renda mínima d'inserció per composició de la llar a Catalunya (2011)

	IRSC (amb tots els progenitors amb ingressos)	IRSC (amb només un progenitor amb ingressos)	RMI
Un adult i dos infants	12.748,37	12.748,37	8.401,9
Dos adults i dos infants	12.748,37	15.138,69	8.070,1
Dos adults i tres infants	15.138,69	17.529,01	8.994,8

Font: Elaboració pròpia.

- Concretament, d'acord amb la Llei 1/2012, del 22 de febrer, de pressupostos de la Generalitat de Catalunya per al 2012, el valor de l'indicador de renda de suficiència de Catalunya resta fixat en 7.967,73 euros en còmput anual, que es corresponen amb 569,12 euros si el còmput és mensual. Per infant a càrrec sense ingressos ni patrimoni, doncs, aquesta quantia s'amplia en 2.390,32 euros en còmput anual, 170,74 euros si el còmput és mensual. A criteri del Síndic, aquesta quantia no dimensiona suficientment el cost real de vida d'un infant ni garanteix suficientment la cobertura de les seves despeses essencials.

Gestió de les prestacions econòmiques

- Sobre la **informació de què disposen les famílies en la tramitació**, convé destacar alguns dèficits, com ara l'ocorregut l'any 2011 amb el canvi en el sistema de pagament de la renda mínima d'inserció: les persones beneficiàries es van trobar sense la transferència mensual, sense haver rebut una informació prèvia amb temps suficient, i en molts casos tampoc no van rebre el xec nominatiu amb la mensualitat. També van tenir moltes dificultats per obtenir informació sobre la seva situació i sobre la forma i les previsions de pagament, tant pel volum de casos com per la manca de coneixement previ per part dels serveis socials i per la insuficiència dels serveis d'informació habilitats per l'Administració de la Generalitat.
- Sobre la **flexibilitat del procediment d'accés a les prestacions**, hi ha dèficits en l'accés a determinades prestacions per part de la població que experimenta canvis en la seva situació socioeconòmica al llarg de l'any, un cop ha finalitzat el període de sol·licitud ordinari, per exemple, en el cas de les beques de menjador escolar en algunes comarques i municipis.
- Sobre el **període de temps que es té en compte a l'hora de valorar els ingressos familiars**, que també limita les possibilitats de donar resposta a situacions sobrevingudes, cal destacar que en les convocatòries de prestacions econòmiques, per comptabilitzar les rendes de la unitat familiar (o de la unitat de convivència), s'adopta com a període el darrer any finalitzat, però, de vegades, i més encara en el context actual de crisi, la situació socioeconòmica d'una família un any enrere pot no ajustar-se a la situació que viu en el present. Aquest criteri, doncs, penalitza les famílies que han vist empitjorar la seva situació socioeconòmica. Precisament, l'any 2010 es va produir una modificació en el període de càlcul per accedir a la renda mínima d'inserció, que es va reduir fins als sis mesos, i de manera transitòria, fins als quatre mesos. L'aprovació de la Llei 7/2011, del 27 de juliol, i posteriorment del Decret 384/2011, de 30 d'agost, el temps de valoració dels ingressos passava a ser novament de dotze mesos.

- Pel que fa al **període de temps previst per a la resolució i per al cobrament de les prestacions**, un cop es fa la sol·licitud, l'activitat del Síndic constata que de vegades és excessiu. És il·lustratiu el cas de queixes sobre la dilació en la resolució i en el cobrament de beques i ajuts per a l'estudi, per a llibres de text o per a menjador escolar, que en alguns casos es resolen un cop transcorreguts diversos mesos de l'inici de curs, i no sempre hi ha previstos els mecanismes per compensar aquestes desigualtats durant aquest període, la qual cosa dificulta el seguiment normal de l'activitat escolar dels alumnes en una situació socioeconòmica desafavorida. Aquests retards, a més, poden generar dèficits d'eficiència en el sistema de protecció social: de vegades, els serveis socials d'atenció primària han de concedir ajuts d'urgència social per garantir l'accés dels alumnes a aquests recursos i serveis educatius (llibres, menjador escolar, etc.) a famílies que, mesos després, rebran beques i ajuts pels mateixos conceptes per part del Departament d'Ensenyament i dels consells comarcals, un cop l'administració competent hagi resolt les peticions formulades.
- Sobre els **requisits que donen dret a percebre aquestes prestacions**, a banda dels llindars d'elegibilitat de les prestacions, convé destacar que en algunes prestacions els requisits previstos poden deixar fora d'aquest dret col·lectius amb una prevalença elevada de situacions de pobresa infantil extrema (infants amb progenitors que no tenen una situació de residència legal regularitzada a l'Estat espanyol, etc. Fins i tot, recentment, en determinades prestacions els requisits que donen dret a percebre aquestes prestacions s'han vist endurits, com ha succeït en el cas de la renda mínima d'inserció, per a la qual a mitjan 2011 es va ampliar el temps de residència mínima exigida a Catalunya, que va passar d'un a dos anys, o es va limitar el temps de percepció de la prestació.
- Sobre els **critèris que n'ordenen la concessió o que determinen la intensitat de l'ajut**, les bases que regulen les prestacions no sempre discriminen positivament els grups socials amb un risc de pobresa infantil més elevat, com ara els adolescents, els infants en famílies monoparentals o nombroses, els infants amb progenitors inactius o aturats, etc. És més, el Síndic de Greuges constata que ocasionalment els criteris d'accés a aquestes prestacions poden arribar a penalitzar alguns d'aquests grups de risc, com passa amb les convocatòries de beques de menjador escolar en alguna comarca, que atorguen punts addicionals als alumnes que tenen els progenitors ocupats, per les seves dificultats de conciliar en el temps de migdia la vida laboral i familiar. Pel que fa als criteris de prioritització de les sol·licituds, l'anàlisi de les queixes rebudes també posa de manifest que, en termes generals, la mesura de les rendes familiars comptabilitza els ingressos, però no acostuma a ponderar les despeses fixes relacionades amb béns de consum bàsic (habitatge, etc.).
- Sobre la **progressivitat, tant del llindar de renda que dona dret a la prestació com de la intensitat de la prestació**, val a dir que no sempre

existeix. La ponderació de les rendes familiars a partir del nombre de membres de la unitat familiar present en moltes de les prestacions garanteix aquesta progressivitat en funció de les càrregues familiars, especialment en el procediment d'accés. En canvi, aquesta progressivitat és menys present en la intensitat de l'ajut.

- En definitiva, el Síndic recorda a les administracions que la millora del sistema de prestacions a l'abast dels infants no només requereix una inversió de recursos financers més elevada, sinó també un esforç més gran per millorar aspectes relacionats amb la gestió d'aquestes prestacions, a fi que donin una millor resposta a les situacions de pobresa infantil i a les necessitats materials bàsiques dels infants.

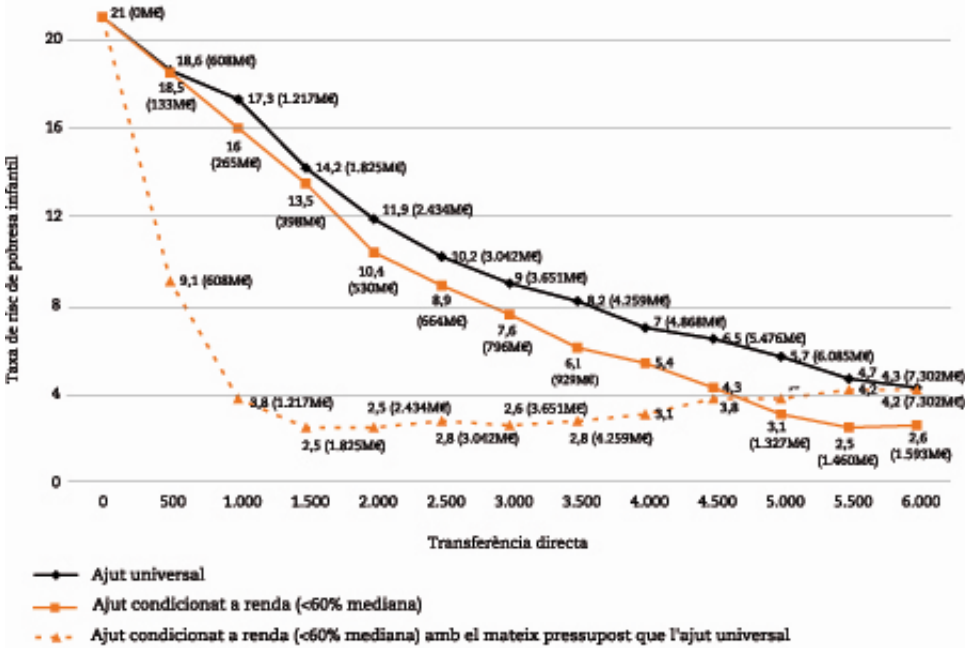
Eficàcia i eficiència de les polítiques de prestacions econòmiques

- Aquest informe conté una simulació per avaluar l'efecte de tres tipus de prestacions (ajuts universals, ajuts condicionats a un nivell de renda i ajuts condicionats a pertànyer a un dels grups amb més risc de pobresa —famílies monoparentals, famílies nombroses i amb adolescents—) sobre la reducció de la pobresa (Ayllón i Ramos, 2010).
- D'acord amb les possibilitats pressupostàries del Departament de Benestar Social i Família, l'opció més eficaç per reduir l'abast de la pobresa és un ajut condicionat a la renda, ja que es dediquen tots els recursos disponibles a millorar la situació dels infants pobres, sense invertir part dels recursos en infants que no en són. Els ajuts dirigits als grups poblacionals amb un elevat risc de pobresa, tot i ser menys eficaços que els condicionats a la renda, també són més eficaços que els ajuts universals, ja que dediquen una part més baixa dels recursos als infants que no es troben en situació de pobresa.
- Així, per exemple, amb un ajut de 500 euros anuals per infant adreçat a les famílies amb ingressos equivalents o inferiors al 60% de la renda mediana (que correspon al llindar de risc de pobresa), la taxa de pobresa infantil es reduiria en 2,5 punts percentuals i se situaria molt a prop de la taxa de pobresa infantil mitjana dels països de la Unió Europea. El cost d'aquesta prestació seria de 132,7 milions d'euros per a l'Administració, xifra que suposa poc més del 10% del pressupost del Departament de Benestar Social i Família de l'any 2005 (1.163,8 milions d'euros), any que es correspon amb l'explotació de les dades de l'Enquesta de condicions de vida efectuada per Ayllón i Ramos (2010), o poc més del 7,5% del pressupost de l'any 2012 (1.728,5 milions d'euros) (vegeu el gràfic 8).
- Segons aquesta mateixa explotació, amb un ajut de 2.000 euros anuals per infant, condicionat al mateix nivell de renda, la reducció de la taxa de pobresa seria de 10,6 punts percentuals, fins a la meitat. En aquest cas, el cost d'aquesta prestació seria de 530,9 milions d'euros, menys de la meitat de tot el pressupost del Departament de Benestar Social i Família

de l'any 2005 (1.163,8 milions d'euros), o menys d'una tercera part del pressupost de l'any 2012 (1.728,5 milions d'euros) (vegeu el gràfic 8).

- En canvi, segons aquesta explotació, amb ajuts universals, es requereixen molts més recursos financers per reduir de manera equivalent la taxa de pobresa infantil. Per reduir 2,4 punts percentuals la taxa de pobresa infantil per mitjà d'un ajut universal, aquest ha de ser de 500 euros anuals, amb un cost total de 608,5 milions d'euros, quasi 5 vegades més que amb un ajut condicionat al nivell de renda de la família. Igualment, per reduir 10,8 punts percentuals (a la meitat) la taxa de pobresa infantil per mitjà d'un ajut universal, aquest ha de ser de 2.500 euros anuals, amb un cost total de 3.042,5 milions d'euros, quasi sis vegades més que amb un ajut condicionat (vegeu el gràfic 8).

Gràfic 8. Risc de pobresa infantil segons si les transferències van dirigides a tota la població infantil o només als infants pobres i cost d'aquestes transferències

Font: Ayllón i Ramos (2010) a partir de les dades de l'Enquesta de condicions de vida corresponents als anys 2005 i 2006.

- Per aconseguir fites notables en la reducció de la pobresa infantil, calen molts més recursos que els que es dediquen actualment. Convé recordar que la política d'ajuts a famílies amb infants a càrrec de 0 a 3 anys, actualment suspesa, suposava una inversió de prop de 200 milions d'euros. Si els poders públics destinessin aquest import a una prestació econòmica per combatre la pobresa infantil, la taxa es podria reduir prop d'un 3% i se situaria al voltant de la mitjana europea.

- La suspensió dels ajuts per infant a càrrec ha comportat l'aprovació d'un nou ajut per naixement condicionat a la renda per part del Departament de Benestar Social i Família. Aquest ajut, però, disposa d'una partida pressupostària molt inferior a la que es destinava als ajuts per infant a càrrec. No es preveu, doncs, que els nivells de pobresa infantil es vegin corregits de manera significativa per aquest nou ajut.

Restriccions pressupostàries en política social, obstacle per a la lluita contra la pobresa infantil

- Les restriccions pressupostàries aplicades pels diferents governs (central, autonòmic i locals), d'acord amb l'actual context de crisi econòmica i de contenció de la despesa pública, han incidit negativament en àmbits de la política social clau per combatre la pobresa infantil.
- Ens trobem en un context d'increment de les necessitats socioeconòmiques de les famílies i també de decrement de la despesa destinada a moltes d'aquestes prestacions econòmiques: diverses prestacions s'han suprimit i d'altres han reduït el seu finançament.
- L'evolució positiva experimentada per la despesa en prestacions econòmiques fins a l'any 2010 s'ha vist aturada a partir de l'any 2011. Les prestacions que concentren la major part d'inversió, com ara la prestació econòmica de caràcter universal per infant a càrrec, la renda mínima d'inserció i els ajuts de menjador escolar, o bé han quedat suspeses o bé han vist reduït de manera significativa l'import global destinat (encara que s'hagi afegit un ajut per a famílies en què s'hagi produït un naixement, adopció, tutela o acolliment, sotmès al nivell d'ingressos de la unitat familiar, per compensar aquesta reducció).

Serveis socials d'atenció primària i especialitzats

- Molts municipis han experimentat un decrement de recursos destinats a la provisió de serveis socials bàsics per a la població en una situació socialment més vulnerable, malgrat que les necessitats d'atenció social s'han vist incrementades. Els serveis socials d'atenció primària de molts municipis tenen grans dificultats per donar resposta al conjunt de necessitats existents.

Escoles bressol i altres ofertes educatives

- Altres serveis socials estratègics, com ara el de les escoles bressol, també s'han vist afectats negativament per les mesures d'austeritat aplicades. Algunes escoles bressol públiques han tancat i d'altres han vist incrementades les quotes d'accés.
- En molts municipis, s'han incrementat les quotes d'accés a serveis com ara les escoles bressol, les escoles de música, el transport escolar, els cicles formatius de grau superior, etc., i aquests increments no sempre s'acompanyen de mesures que garanteixin l'accessibilitat econòmica a l'oferta i la igualtat d'oportunitats.

Les beques de menjador

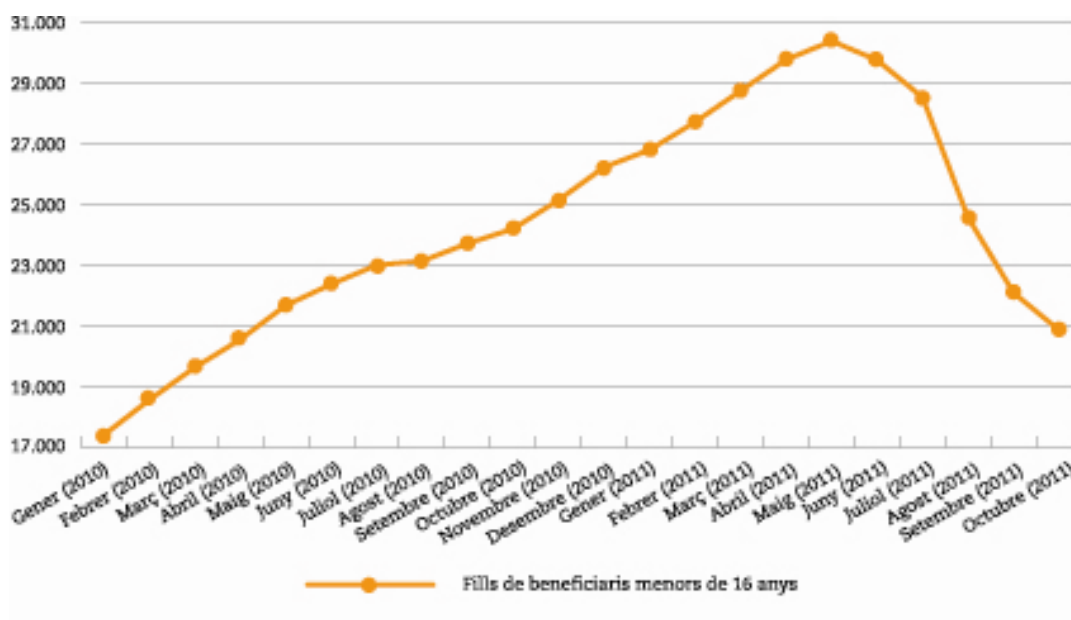
- La partida pressupostària destinada als ajuts de menjador escolar ha tendit a decreixer d'ençà del curs 2009/2010, curs en què es va aprovar una partida extraordinària de 15 milions d'euros per afrontar millor l'augment de sol·licituds de beca i de necessitats econòmiques.
- De fet, el Departament d'Ensenyament exposa que està fent esforços per mantenir la dotació destinada a la concessió de beques de menjador escolar per a famílies amb necessitats econòmiques i que ha previst destinar per al curs 2011/2012 21,8 milions d'euros per part del Departament i 8,5 milions d'euros per part del Consorci d'Educació de Barcelona, de manera que s'incrementa l'aportació ordinària en gairebé mig milió d'euros respecte al curs anterior.
- El Síndic recorda que si se sumen les partides ordinària i extraordinària que les administracions educatives han destinat a finançar els ajuts de menjador escolar, aquesta dotació econòmica s'ha reduït el curs 2011/2012 en 4,6 milions d'euros respecte al curs anterior, i en 10,1 milions d'euros respecte al curs 2009/2010. Malgrat que la partida ordinària hagi incrementat lleugerament, doncs, el finançament global que el Departament d'Ensenyament destina a ajuts de menjador escolar ha disminuït sensiblement (una reducció de més del 33% de la inversió feta en cursos anteriors en ajuts de menjador escolar).

La renda mínima d'inserció

- La reformulació de la renda mínima d'inserció el mes de juliol de 2011, també arran de les restriccions pressupostàries, ha afectat la cobertura d'aquesta prestació entre els infants, i ha fet que menys infants en situació de pobresa se'n beneficiïn.

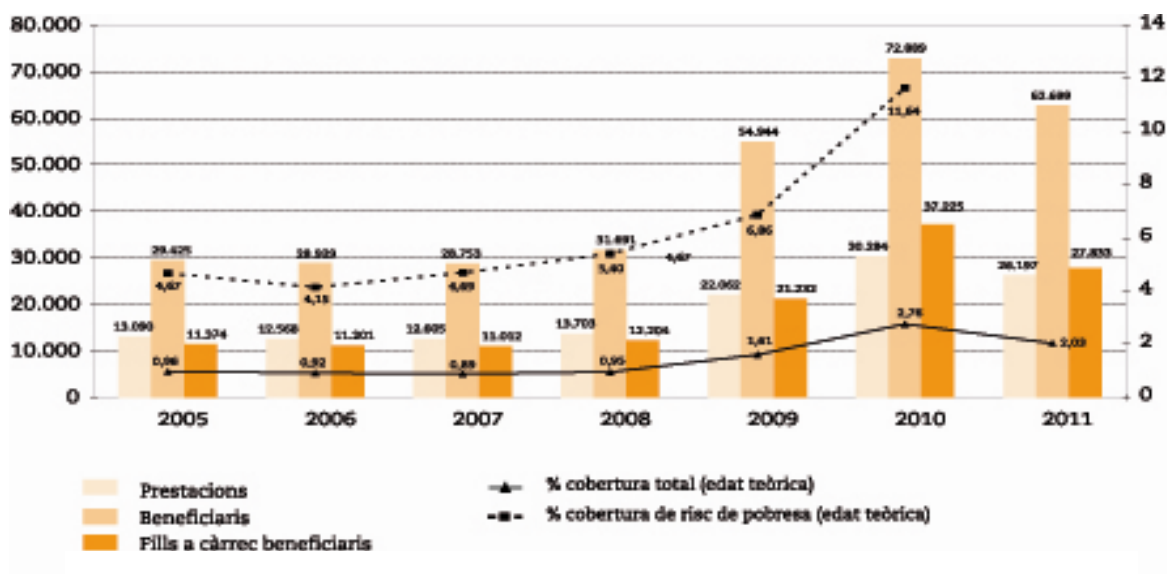
- Després d'un creixement sostingut del nombre d'infants beneficiaris de la renda mínima d'inserció, per impacte de la crisi econòmica i de l'empitjorament de les condicions socials i econòmiques de moltes famílies, a juliol de 2011 es produeix un canvi de tendència en el nombre de beneficiaris d'aquesta prestació, arran precisament de l'aprovació de la Llei 7/2011, del 27 de juliol, de mesures fiscals i financeres, que va provocar una modificació dels criteris d'elegibilitat, amb un enduriment de les condicions per obtenir i mantenir el dret a aquesta prestació, malgrat que la situació econòmica continua empitjorant (vegeu el gràfic 9).

Gràfic 9. Evolució del nombre de fills beneficiaris de la renda mínima d'inserció (2010-2011)

Font: elaboració a partir de dades del Departament d'Economia i Empresa.

Gràfic 10. Evolució de la cobertura de la renda mínima d'inserció (2005-2011)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 (1)
Prestacions	13.090	12.568	12.605	13.703	22.062	30.284	26.197
Beneficiaris	29.425	28.929	28.753	31.691	54.944	72.889	62.699
Fills a càrrec dels beneficiaris	11.374	11.201	11.012	12.204	21.232	37.225	27.833
% cobertura total (edat teòrica)	0,96	0,92	0,89	0,95	1,61	2,76	2,03
% cobertura risc de pobresa (edat teòrica)	4,67	4,15	4,69	5,40	6,86	11,64	...

Font: elaboració a partir de dades del Departament de Benestar Social i Família i del Departament d'Economia i Empresa.

(1) Nota: Les dades de 2011 són provisionals i corresponen al 31 de novembre 2011.

Subvencions als ajuntaments per a l'escolarització d'infants de 0 a 3 anys que es trobin en situacions socioeconòmiques desfavorides

- La provisió d'oferta pública, pel fet que requereix un cost d'accés més baix per part de les famílies i que el seu desenvolupament depèn menys del nivell de renda de la població del territori on s'ubica, a diferència del que passa amb el sector privat, esdevé fonamental com a mecanisme per combatre la pobresa infantil. En aquest sentit, també són importants les subvencions que atorga el Departament d'Ensenyament a ajuntaments i a centres privats per a l'escolarització de 0 a 3 anys d'infants socialment desfavorits. Per al curs 2011/2012, encara no s'ha publicat la convocatòria d'ajuts per a l'alumnat d'escoles bressol de titularitat municipal. Aquesta circumstància s'afegeix a la reducció de l'aportació que fa el Departament d'Ensenyament per al sosteniment de places públiques de llars d'infants de

titularitat municipal, que ha fet augmentar les quotes en diversos municipis.

Altres prestacions

- Altres prestacions econòmiques amb un pes menys important han quedat eliminades o s'han deixat de convocar (subvencions als centres privats concertats per a activitats de l'alumnat amb necessitats educatives específiques o subvencions per a activitats extraescolars, del Departament d'Ensenyament; prestacions permanents per al pagament del lloguer, del Departament de Territori i Sostenibilitat; ajuts per a famílies amb part, adopció o acolliment múltiple sotmès al nivell d'ingressos de la unitat familiar, del Departament de Benestar Social i Família, etc.)

Mesures de suport al lleure educatiu

- L'àmbit del lleure educatiu és un dels més afectats no només per les desigualtats socials d'accés, sinó també per les restriccions pressupostàries de les administracions públiques. El Departament d'Ensenyament, per exemple, ha suprimit per al curs 2011/2012 les subvencions adreçades a les associacions de mares i pares dels centres i als ajuntaments per fomentar les activitats extraescolars i els serveis de lleure (projectes d'escoles obertes, etc.) i l'accés d'infants en situació socioeconòmica més precària.
- De fet, la partida econòmica recollida en les successives lleis de pressupostos de la Generalitat de Catalunya a serveis complementaris en educació ha passat de 172,7 milions d'euros l'any 2010 a 137,8 milions d'euros l'any 2011 i a 116,9 milions d'euros l'any 2012. El Departament d'Ensenyament exposa que s'estan centrant els esforços financers en els aspectes que remetien més a l'escolarització i que afecten més la millora de l'èxit escolar.
- Els plans educatius d'entorn, que han estat fonamentals per treballar la cohesió social i la igualtat d'oportunitats en educació, també en el camp del lleure en barris socialment poc afavorits, han vist reduïda la seva dotació de recursos. Segons la informació disponible, el pressupost d'aquest programa per al curs 2009/2010 va ser, com a mínim, de 14,5 milions d'euros, corresponents a la dotació de 9 milions d'euros del Departament d'Ensenyament, 3,9 milions d'euros del programa PROA i 1,6 milions d'euros, com a mínim, de l'Administració local (que ha d'aportar un mínim del 30% de la dotació oberta que fa el Departament d'Ensenyament). La informació aportada pel Departament d'Ensenyament per al curs 2011/2012 conclou que la dotació econòmica destinada a aquest programa s'ha reduït per sota dels 10 milions d'euros, amb una dotació d'aquesta administració de 4,1 milions d'euros (més

una dotació de 4,0 milions d'euros corresponents al programa PROA i la dotació mínima del 30% per part dels ajuntaments).

Recomanacions del Síndic

Increment de la despesa social en polítiques adreçades a la infància

- Combatre frontalment el fenomen de la pobresa infantil, si bé també implica millorar l'eficiència dels recursos destinats a les polítiques socials, sobretot obliga els poders públics a incrementar la despesa social adreçada a la infància. Sense aquesta major inversió, les possibilitats de reduir substancialment la prevalença de la pobresa infantil a Catalunya són més baixes que en la majoria de països de la Unió Europea.
- **El Síndic recomana que es garanteixi que les restriccions pressupostàries no afectin l'àmbit de la infància**, circumstància que no s'ha produït en els darrers dos anys, i que s'augmenti la inversió en polítiques adreçades a la infància (per mitjà, per exemple, de la dotació de beques de menjador escolar), especialment en el context actual de crisi, i com a conseqüència de la major vulnerabilitat de la infància als períodes de recessió econòmica.
- Alhora, i atesos els dèficits d'eficàcia i eficiència detectats, **recomana que s'avaluï i millori l'eficiència de la despesa en polítiques socials**, amb l'objectiu de combatre amb més intensitat la pobresa infantil.

Disseny de plans integrals contra la pobresa infantil

- El Síndic recomana que **se situï el problema de la pobresa infantil en el centre de l'agenda política**, de manera que cada departament i àrea de les diferents administracions (educació, salut, esports, cultura, joventut, ocupació, serveis socials, etc.) planifiqui línies estratègiques per combatre la pobresa infantil en els àmbits d'actuació respectius.
- També recomana que es **promoguin plans integrals per combatre aquest fenomen en el conjunt de Catalunya** o en els diferents territoris que l'integren, a fi que les diverses actuacions endegades es puguin coordinar i puguin donar respostes compartides, més eficaces i globals, a les necessitats dels infants que es troben en aquesta situació.

Desplegament normatiu del dret dels infants a un nivell de vida adequat

- El Síndic recomana el desplegament normatiu de les previsions que conté l'article 41 de la Llei 14/2010, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, per dotar de contingut i assegurar l'efectivitat del dret dels infants a un nivell bàsic de benestar, que els reconeix tant la Llei d'infància i com la Convenció sobre els drets de l'infant. Aquest desplegament ha de tendir a millorar les garanties de protecció dels infants en situació de pobresa i d'accés a les diferents oportunitats socials com a drets subjectius.
- En el desplegament d'aquest precepte, s'ha de tenir en compte la previsió de l'Estatut d'autonomia de Catalunya relativa al dret de les persones o famílies que es troben en situació de pobresa a accedir a una renda garantida de ciutadania que els asseguri els mínims d'una vida digna (art. 24.3).

Desenvolupament d'una renda de suficiència econòmica garantida per als infants

- Després d'establir per norma els mínims considerats essencials per garantir el dret de l'infant a un nivell de vida adequat, el Síndic **recomana que es determini la renda de suficiència econòmica de què ha de disposar una família** per garantir l'accés de qualsevol infant a aquests mínims establerts.
- Un cop definida aquesta renda de suficiència econòmica per infant, el Síndic demana que **s'adeqüi la quantia prevista per l'IRSC**, a fi que l'increment previst per membre de la unitat familiar sense ingressos, majoritàriament infants, s'ajusti a la renda necessària per donar resposta a les seves necessitats essencials.
- Alhora, recomana que es creï **una prestació específica condicionada a la renda** per garantir que les famílies amb infants que no disposen dels ingressos necessaris **per satisfer les necessitats essencials** puguin disposar d'ingressos equivalents a l'IRSC corregit.

Configuració d'un sistema integrat de prestacions econòmiques per combatre la pobresa infantil

- El Síndic suggereix **que es creï una comissió interdepartamental i interadministrativa**, integrada per representants tècnics i polítics dels departaments de Benestar Social i Família, Ensenyament, Salut i Economia i Coneixement, i també de les entitats municipalistes, **que tingui per objectiu analitzar de manera conjunta les diferents prestacions existents i identificar possibles millores que s'hi puguin introduir**, fonamental per poder combatre amb més eficàcia i intensitat la pobresa infantil.
- Així mateix, recomana que **es millori la integració de les actuacions de prestació de serveis i de prestació econòmica** per promoure més la igualtat d'oportunitats dels infants que es troben en situació de pobresa.

Algunes de les possibles millores en el sistema de prestacions

- Ampliar les prestacions econòmiques de dret subjectiu a partir d'un determinat llindar de renda i establir llindars de renda que siguin equivalents a l'IRSC corregit per infant.
- Ampliar l'extensivitat de les prestacions econòmiques al conjunt del cicle vital d'un infant, atès que els adolescents conformen un dels grups amb més risc de pobresa infantil.
- Aproximar la cobertura de les prestacions econòmiques a la proporció d'infants que es troben en situació de risc de pobresa.
- Aplicar criteris de prioritat i d'elegibilitat que promoguin l'accés a les prestacions dels col·lectius d'infants més vulnerables (adolescents, famílies nombroses i monoparentals, etc.).
- Incorporar criteris de progressivitat, tant del llindar de renda que dona dret a la prestació com de la intensitat de la prestació atorgada.
- Adequar l'import corresponent als ajuts complementaris per fill a les necessitats dels infants.
- Establir procediments flexibles d'accés a les prestacions.
- Promoure la capacitat d'adequar la intensitat de l'ajut a les condicions de vida presents.
- Ajustar al passat immediat el període de temps que es té en compte a l'hora de valorar els ingressos familiars necessaris per a l'atorgament d'ajuts condicionats a renda.
- Reduir el període de temps previst per a la resolució i per al cobrament de les prestacions i agilitar-ne la tramitació.
- Incloure les despeses estructurals (habitatge, etc.) en la valoració de les sol·licituds de prestació econòmica.
- Incorporar la pobresa infantil com a situació de risc en transferències com ara la prestació econòmica per a menors d'edat en situació de risc o la renda mínima d'inserció, les quals requereixen, a banda de l'escassetat d'ingressos econòmics, circumstàncies afegides.